

شورای عالی حوزه علمی قم
مرکز مدیریت حوزه‌های علمی خاوران
مدرسه علمی حضرت معصومه (سلام الله علیها)
شهرستان قم - جعفریه

پایان نامه سطح دو (کارشناسی)

موضوع:

فلسفه غیبت امام زمان علیه السلام

استاد راهنما:

سرکار خانم رحمانی

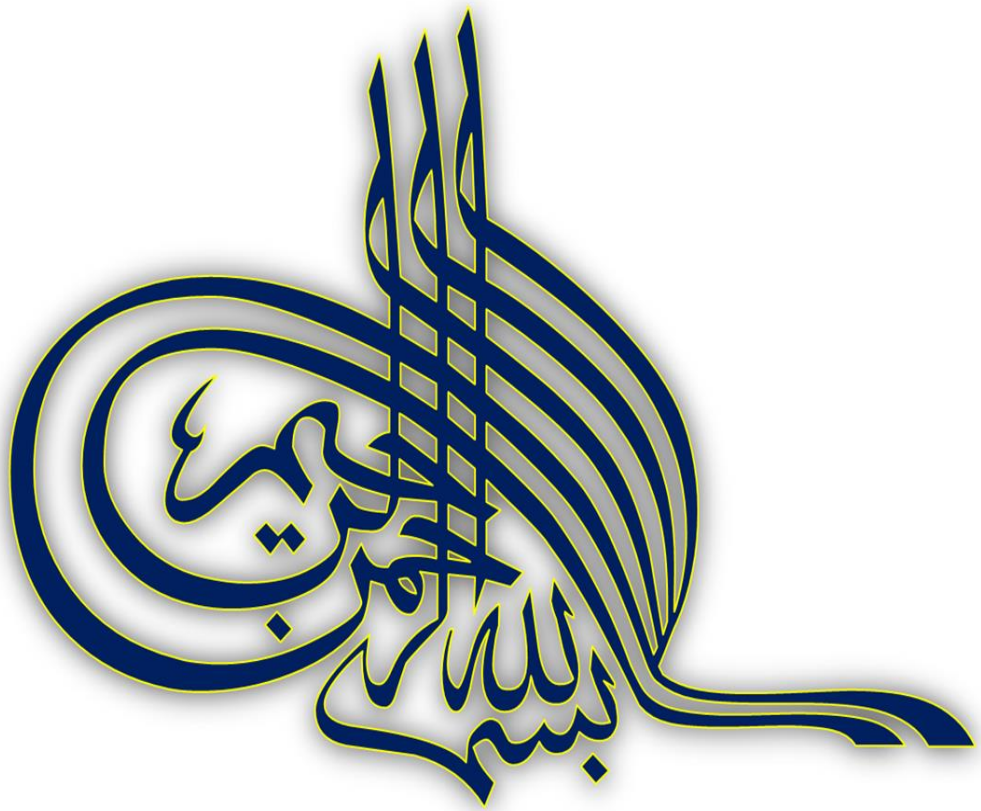
استاد داور:

سرکار خانم وفائی

تهیه و تنظیم:

زینب غلامی

تابستان ۱۳۹۲

تقدیم به:

قطب عالم امکان، خلاصه هستی، آخرین حجت الهی، حضرت بقیه الله الاعظم، حجت بن الحسن
المهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف
و پدر و مادر عزیزم، که از دامن پر مهر ایشان پای در حریم عشق و محبت به اهل بیت عصمت
و طهارت علیهم السلام گذاشتم .

تقدیر و تشکر:

حمد و سپاس خداوندی را سزااست که چرخش قلم به اراده و قدرت اوست و اظهار تشکر و سپاس به درگاه حجت و قائم او ، هم او که به لطف و کرم او نگارش این نوشتار به فرجام رسید و تشکر از اساتید بزرگوار، به ویژه سرکار خانم رحمانی و سرکار خانم بختیاری و خانواده عزیزم که مرا در تهیه این نوشتار همراهی نمودند.

چکیده:

اعتقاد به ظهور امام مهدی (عج) در آخرالزمان و پرسش پیرامون علت غیبت نه تنها پس از وقوع غیبت حضرت مهدی (عج) که حتی قبل از پیدایش ظاهری آن حضرت در زمان پیامبر (ص) و امامان پس از او مطرح می‌شد، به گونه‌ای که در فرمایشات آن بزرگواران نیز به پاسخگویی آن پرداخته شده است.

پژوهش حاضر با عنوان فلسفه غیبت امام زمان علیه‌السلام با بررسی چرایی غیبت با استفاده از منابع روایی، تاریخی، کلامی و تفسیری و به روش کتابخانه‌ای در صدر آن است که پس از بررسی ادوار زندگی حضرت به بررسی علل مادی و معنوی غیبت می‌پردازد.

حاصل آنکه ترس از کشته شدن، نداشتن بیعت هیچ ستمگری به گردن، جاری شدن سنت‌های پیامبران، سری از اسرار الهی، ناسپاسی مردم، امتحان مردم، پیدایش مؤمنان از پشت کفار و آمادگی جهانی از علل و فلسفه غیبت امام زمان علیه‌السلام به شمار می‌روند.

واژگان کلیدی: فلسفه، غیبت، صغری، کبری، حضرت مهدی (عج) الله تعالی فرجه‌الشریف)، امام زمان (عج) الله تعالی فرجه‌الشریف)، علل، مادی، معنوی

- ۳۱- رضوانی، علی اصغر، شیعه شناسی و پاسخ به شبهات، چ دوم، تهران، نشر مشعر، ۱۳۸۴.
- ۳۲- _____، موعود شناسی و پاسخ به شبهات، قم، انتشارات مسجد مقدس جمکران، ۱۳۸۸.
- ۳۳- سبحانی، جعفر، راهنمای حقیقت، چ پنجم، تهران، نشر مشعر، ۱۳۸۷.
- ۳۴- _____، مترجم جواد محدثی، سیمای عقاید شیعه، چ اول، تهران، نشر مشعر، ۱۳۸۶.
- ۳۵- سلیمان، کامل، مترجم: علی اکبر مهدی پور، روزگار رهایی (ترجمه یوم الخلاص)، چ پنجم، قم، نشر آفاق، ۱۳۷۶.
- ۳۶- سلیمانی شاهرودی، حجت، جوان امام زمانت را بشناس، قم، انتشارات مهدوی پور، ۱۳۸۲.
- ۳۷- شبرای، عبد الله بن محمد، الاتحاف بحب الاشراف، چ اول، دارالکتاب الاسلامی، قم، ۱۴۲۳ هـ. ق.
- ۳۸- حر عاملی، محمد بن حسن، وسائل الشیعه، ۳۰ ج، چ اول، قم، مؤسسه آل البيت عليهم السلام، ۱۴۰۹ هـ. ق.
- ۳۹- شهید اول، محمد بن مکی، مترجم: مسعودی، عبد الهادی، الدرّ الباهره من الأصداف الطاهره (ط - القديمه مع الترجمه)، چ اول، قم، انتشارات زائر، ۱۳۷۹.
- ۴۰- صافی گلپایگانی، لطف الله، امامت و مهدویت، چ سوم، قم، انتشارات سپهر، ۱۳۷۷.
- ۴۱- _____، منتخب الاثر، ۲ ج، چ اول، قم، مکتب آیت الله لطف الله صافی گلپایگانی، ۱۴۲۲ هـ. ق.
- ۴۲- صدوق، ابوجعفر محمد بن علی بن حسین بن بابویه، علل الشرایع، چ اول، قم، کتاب فروشی داوری، ۱۳۸۵.
- ۴۳- _____، کمال الدین و تمام النعمه، چ دوم، تهران، انتشارات اسلامی، ۱۳۹۵ هـ. ق.
- ۴۴- صدوق، ابوجعفر محمد بن علی بن حسین بن بابویه، (مترجم منصور پهلوان)، کمال الدین و تمام النعمه، چ اول، قم، دارالحديث، ۱۳۸۰.
- ۴۵- طاهری، حبیب الله، سیمای آفتاب (سیری در زندگی حضرت مهدی علیه السلام)، قم، نشر زائر، ۱۳۸۹.

- ۴۶- طبرسی، احمد بن علی، ترجمه جعفری، الاحتجاج، ۲ ج، چ اول، تهران، اسلامیة، ۱۳۸۱.
- ۴۷- طبرسی، فضل بن حسن، إعلام الوری بأعلام الهدی، چ سوم، تهران، الإسلامیه، ۱۳۹۰ هـ. ق.
- ۴۸- طبری، محمد، پاسخ جوان شیعی به پرسش‌های وهابیان، چ دوم، تهران، نشر مشعر، ۱۳۸۶.
- ۴۹- طبسی نجفی، محمد رضا، الشیعه والرجعه، نجف اشرف، نشر آداب، ۱۳۸۵ هـ. ق.
- ۵۰- طریحی، فخرالدین بن محمد، مجمع البحرین، ۶ ج، ج ۵، تهران، نشر مرتضوی، ۱۳۷۵.
- ۵۱- طوسی، محمد بن حسن، الغیبه (للطوسی)، چ اول، دارالمعارف الإسلامیه، قم، ۱۴۱۱ هـ. ق.
- ۵۲- عاملی، سید محسن امین، اعیان الشیعه، بیروت، ۱۱ ج، نشر دارالتعارف، ۱۴۰۳ هـ. ق.
- ۵۳- عاملی، حر، اثبات الهداه، ۵ ج، بیروت، مؤسسه الأعلمی، ۱۴۲۵ هـ. ق.
- ۵۴- عطاردی، عزیرالله، زندگانی چهارده معصوم علیهم السلام، چ دوم، تهران، انتشارات اسلامیة، ۱۳۹۰ هـ. ق.
- ۵۵- عمید، حسن، فرهنگ فارسی عمید، ۳ ج، ج ۳، چ دوازدهم، تهران، انتشارات امیرکبیر، ۱۳۸۹.
- ۵۶- فراهیدی، خلیل بن احمد، کتاب العین، قم، ۹ ج، چ دوم، نشر هجرت، ۱۴۰۹ هـ. ق.
- ۵۷- فضل‌ی، نادر، راز غیبت، چ اول، تهران، نشر منیر، ۱۳۸۴.
- ۵۸- فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی، المحججه البیضاء فی تهذیب الاحیاء، ۴ ج، چ چهارم، قم، مؤسسه النشر الاسلامی جامعہ المدرسین بقم، ۱۴۱۷ هـ. ق.
- ۵۹- _____، محمد بن شاه مرتضی، شوق مهدی، چ ششم، قم، انتشارات انصاریان، ۲۰۰۰ م.
- ۶۰- _____، راه روشن، ۴ ج، مشهد، بنیاد پژوهشهای اسلامی آستان قدس رضوی، ۱۳۷۲.
- ۶۱- _____، علم الیقین فی اصول الدین، ۲ ج، چ اول، قم، انتشارات بیدار، ۱۳۵۸.
- ۶۲- قرشی، علی اکبر، قاموس قرآن، ۷ ج، چ ششم، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۷۱.
- ۶۳- قطب راوندی، الخرائج و الجرائح، چ اول، قم، مدرسه الإمام المهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف، ۱۴۰۹ هـ. ق.
- ۶۴- قمی، عباس، منتهی الآمال، چ اول، قم، دلیل ما.

- ۶۵- قندوزی، سلیمان بن ابراهیم، ینابیع الموده، ۴ ج، چ دوم، قم، انتشارات اسوه، ۱۴۲۲ هـ. ق.
- ۶۶- کراجکی، محمد بن علی، کنز الفوائد، چ اول، قم، نشر دارالذخائر، ۱۴۱۰ هـ. ق.
- ۶۷- کلینی، محمد بن یعقوب، الکافی، ۸ ج، چ چهارم، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۴۰۷ هـ. ق.
- ۶۸- _____، (مترجم آیت الله کمره‌ای)، اصول کافی، ۶ ج، چ سوم، قم، انتشارات اسوه، ۱۳۷۵.
- ۶۹- کمره‌ای، محمد باقر، گنجینه معارف شیعه (ترجمه کنزالفوائد والتعجب)، چ اول، تهران، چاپخانه فردوسی، بی تا، ج ۱.
- ۷۰- مؤسسه معارف اسلامی، معجم احادیث امام المهدی (عج)، ۳ ج، چ دوم، قم، انتشارات مسجد مقدس جمکران، ۱۴۲۸ هـ. ق.
- ۷۱- مجلسی، محمدباقر بن محمدتقی، بحارالانوار، بیروت، مؤسسه الوفاء، ۱۴۰۴ هـ. ق.
- ۷۲- _____، بحارالانوار، چ دوم، انتشارات اسلامی، تهران، ۱۳۶۳.
- ۷۳- _____، ترجمه موسی خسروی، ترجمه امامت بحارالانوار، چ اول، تهران، انتشارات اسلامی، ۱۳۶۳.
- ۷۴- محدث نوری، نجم الثاقب فی أحوال الإمام الغائب، چ دهم، قم، انتشارات مسجد مقدس جمکران، ۱۳۸۴ هـ. ق.
- ۷۵- محمد حسین، جاسم (مترجم سید محمدتقی آیت‌اللهی)، تاریخ سیاسی غیبت امام دوازدهم علیه‌السلام، چ سوم، تهران، انتشارات امیرکبیر
- ۷۶- مرتضی زبیدی، محمد بن محمد، تاج العروس، ۲۰ ج، چ اول، بیروت، نشر دارالفکر، ۱۴۱۴ هـ. ق.
- ۷۷- مروجی طبسی، محمد جواد، بامداد بشریت، چ دوم، قم، انتشارات مسجد مقدس جمکران، ۱۳۸۴.
- ۷۸- مستنبط، احمد (مترجم محمد ظریف)، قطره‌ای از فضائل اهل بیت علیهم‌السلام، چ هفتم، قم، نشر حاذق، ۱۴۲۸ هـ. ق.
- ۷۹- مسعودی، علی بن حسین، اثبات الوصیه للامام علی بن ابی طالب (ع)، چ سوم، قم، انتشارات انصاریان، ۱۳۸۴.

- ۸۰- مسعودی، ابو الحسن - ترجمه محمد جواد نجفی، ترجمه إثبات الوصیه للإمام علی بن ابی طالب ع، چ دوم، تهران، انتشارات اسلامیة، ۱۳۶۲ .
- ۸۱- معین، محمد، فرهنگ معین، چ پانزدهم، تهران، انتشارات امیرکبیر، ۱۳۷۹.
- ۸۲- مفید، محمد بن محمد ، الإختصاص، قم، المؤتمر العالمی لالفیه الشیخ المفید، ۱۴۱۳ هـ . ق.
- ۸۳- _____ ، الإرشاد (ترجمه ساعدی خراسانی)، چ اول، تهران، انتشارات اسلامیة، بی تا.
- ۸۴- مکارم شیرازی، ناصر، حکومت جهانی مهدی، چ پنجم، قم، انتشارات نسل جوان، ۱۳۸۶.
- ۸۵- مولوی نیا، محمد جواد، شناخت امام عصر(عج)، قم، مؤسسه انتشاراتی امام عصر (عج) ، ۱۳۹۰.
- ۸۶- نراقی، ملا مهدی، انیس الموحیدین، چ دوم، تهران، انتشارات الزهراء، ۳۶۹ .
- ۸۷- نعمانی، محمد بن ابراهیم ، الغیبه، (مترجم: احمد فهری زنجانی) چ چهارم، انتشارات دارالکتب الاسلامیه، تهران، ۱۳۶۲.
- ۸۸- _____ ، الغیبه للنعمانی، چ اول، نشر صدوق، تهران، ۱۳۹۷ هـ . ق.
- ۸۹- نیلی، علی بن عبدالکریم ، منتخب الانوار المزیئه فی ذکر القائم الحجه علیه السلام، چ اول، قم، مؤسسه الامام الهادی علیه السلام، ۱۴۲۰ هـ . ق.
- ۹۰- واحد تحقیقات مسجد مقدس جمکران، امامت، غیبت ظهور، چ چهارم، قم، انتشارات مسجد مقدس جمکران، ۱۳۸۶.
- ۹۱- یزدی حائری، علی بن زین العابدین، إلزام الناصب فی إثبات الحجه الغائب عجل فرجه ، چ اول، بیروت، مؤسسه الأعلمی للمطبوعات، ج ۱، ۱۴۲۲ هـ . ق.

کتاب شناسی:

- ۱- مکارم شیرازی، ناصر، امامت و مهدویت، ۳ ج، چ سوم، قم، انتشارات حضرت معصومه
- ۲- سلام الله علیها، ۱۳۷۸.
- ۳- خادمی شیرازی، محمد، یاد مهدی (عج)، انتشارات مسجد مقدس جمکران، قم، ۱۳۷۱.
- ۴- نهاوندی، علی اکبر، برکات حضرت ولی عصر (عج)، مشهد، تکسوار حجاز، ۱۳۸۲.